

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 217/07-49

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. januára 2008 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Ľudmily Gajdošíkovej a Juraja Horvátha o sťažnosti Ľ. G., B., zastúpeného advokátom JUDr. R. C., T., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 202/2000 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ľ. G. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 202/2000 porušené bolo.

2. L. G. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat'tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Trnava p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. L. G. p r i z n á v a úhradu trov právneho zastúpenia v sume 9 663 Sk (slovom deväťtisícšesťstošesťdesiat'tri slovenských korún), ktoré je Okresný súd Trnava p o v i n n ý vyplatiť na účet advokáta JUDr. R. C., T., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 217/07-34 zo 4. októbra 2007 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť L. G., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 202/2000.

Z obsahu sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu sp. zn. 2 T 110/1997 zo 14. januára 1999 uznaný vinným zo spáchania trestného činu krádeže formou spolupáchateľ'stva podľa § 9 ods. 2 k § 247 ods. 1 písm. b) a ods. 3 písm. c) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov účinného do 31. decembra 2005 (ďalej len „Trestný zákon“), za čo mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere dva roky, výkon ktorého bol podmiennečne odložený na skúšobnú dobu v trvaní dvoch rokov. Rozsudok vo vzťahu k osobe sťažovateľa nadobudol právoplatnosť 3. marca

1999. Na základe sťažnosti pre porušenie zákona podanej ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister spravodlivosti“) v prospech sťažovateľa a obvineného P. P. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozsudkom sp. zn. 6 Tz 18/2000 z 28. septembra 2000 zrušil právoplatný rozsudok okresného súdu sp. zn. 2 T 110/1997 zo 14. januára 1999 a následne bola trestná vec sťažovateľa vrátená späť okresnému súdu, kde je vedená pod sp. zn. 4 T 202/2000. Konanie nie je dosiaľ ukončené a podľa názoru sťažovateľa okresný súd koná so zbytočnými priet'ahmi a bez toho, aby jeho vec bola prerokovaná v primeranej lehote.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uviedol:

„Dňa 1. 2. 1997 bolo voči mne vznesené obvinenie pre spáchanie trestného činu krádeže formou spolupáchatel'stva (...). Dňa 14. 1. 1999 ma Okresný súd Trnava rozsudkom sp. zn. 2 T 110/97 uznal za vinného zo spáchania vyššie uvedeného trestného činu. Tento rozsudok nadobudol právoplatnosť v časti mojej viny a trestu dňa 3. 3. 1999. Voči výroku o náhrade škody podal poškodený odvolanie, ktoré Krajský súd Trnava uznesením sp. zn. 4 To 187/99 zo dňa 12. 9. 1999 zamietol.

Na základe sťažnosti ministra spravodlivosti SR Najvyšší súd SR vec preskúmal a dňa 28. 9. 2000 rozhodol, že konaním, ktoré predchádzalo uzneseniu Krajského súdu Trnava bol porušený zákon, uznesenie krajského súdu, ako i rozsudok Okresného súdu Trnava zrušil a prikázal okresnému súdu, aby vec znova prejednal a rozhodol. (...)

Po vrátení veci na Okresný súd Trnava sa konanie vedie pod sp. zn. 4 T 202/2000. Súd vo veci vytýčil termíny hlavného pojednávania na 20. 9. 2001, 17. 12. 2001 (zrušený pre PN sudkyne), 21. 2. 2002, 11. 4. 2002, 11. 7. 2002, 10. 10. 2002 (zrušený), 19. 12. 2002, 25. 3. 2003, 1. 7. 2003, 25. 11. 2003 (zrušený) a 30. 3. 2004. Od uvedeného dňa sa nekonalo žiadne pojednávanie. (...)

Vyššie uvedeným spôsobom Okresný súd Trnava porušil moje základné ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a súčasne i moje základné ľudské právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. (...)

V priebehu konania som sa snažil využitím svojich zákonných možností urýchliť priebeh konania. Urýchlenie konania a vytýčenie pojednávania som urgoval listom zo dňa 22. 2. 2006. Súd mi na moju urgenciu oznámil listom zo dňa 24. 2. 2006, že vzhľadom na

pridelenie veci novej sudkyni nebolo možné vec ihneď vytýčiť. Dňa 20. 2. 2007 som podal sťažnosť na postup súdu so žiadosťou o odstránenie prietahov v konaní v zmysle zák. č. 757/2004 Z. z. V reakcii na moju sťažnosť predseda OS Trnava v liste zo dňa 15. 3. 2007 uviedol, že termín hlavného pojednávania bol nariadený na deň 3. 5. 2007. (...)

Nakoľko v predmetnom konaní ani po viac ako 6 rokoch stále nie je o mojej vine a treste rozhodnuté a poruchový stav stále trvá, niet iného efektívneho spôsobu, ako sa domáhať ochrany svojho ústavného práva. (...)“

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Okresný súd Trnava v konaní vedenom pod sp. zn, 4 T 202/2000 porušil právo L. G., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. L. G. sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 80 000,- Sk (...), ktoré je Okresný súd Trnava povinný mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. L. G. sa priznáva náhradu trov právneho zastúpenia vo výške, ktorá bude vyčíslená v písomnom vyhotovení tohto nálezu, ktorú je Okresný súd Trnava povinný vyplatiť na účet JUDr. R. C. (...) do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za okresný súd podpredseda senátu listom sp. zn. 1 Spr 1474/07 zo 14. decembra 2007 a právny zástupca sťažovateľa stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu listom z 15. januára 2008.

2.1 Podpredseda senátu okresného súdu vo svojom vyjadrení okrem iného uviedol:

„K obsahovej stránke podanej sťažnosti okresný súd nemá žiadne výhrady, pretože v sťažnosti uvádzané skutočnosti zodpovedajú faktom, ktoré sú zistiteľné z trestného spisu. Zodpovedá tiež skutočnosti, že doteraz sa od zrušenia veci Najvyšším súdom SR dňa 28. 09. 2000 nekonalo žiadne hlavné pojednávanie, hoci bolo vytýčených viacero pojednávani.

V súčasnom období je vo veci určený termín hlavného pojednávania na 22. 01. 2008, keď predchádzajúci termín hlavného pojednávania, ktorý bol určený na 23. 10. 2007 bol zrušený, pretože obž. M. S. súdu oznámil, že si chce zvoliť iného obhajcu.

Poznamenávam, že predsedníčka senátu JUDr. K. S. má vo svojom senáte mimoriadne vysoký počet neskončených reštančných vecí, a v dôsledku tejto skutočnosti nové vedenie okresného súdu JUDr. S. od 01. 03. 2007 zastavilo nový nápad trestnej agendy, aby sa táto sudkyňa mohla venovať výlučne prejednávaniu reštančných vecí, medzi ktorými je aj veľa skupinových neskončených trestných vecí. Zastavenie nápadu u JUDr. S. zatiaľ prináša iba čiastkový efekt, pretože vo viacerých prípadoch muselo dôjsť k zrušeniu termínu hlavných pojednávaní pre rôzne príčiny (ospravedlnenia obhajcov a obžalovaných, závady v doručení, PN sudkyne a pod.). Napriek hore uvedeným skutočnostiam sa tunajšiemu súdu zdá požadované finančné zadostučinenie v sume 80.000,- Sk za dosť nadsadené, pretože L. G. sa ako jeden zo spolupáchateľov k spáchaniu trestnej činnosti priznal, v pôvodnom konaní pred zrušením veci NS SR mu bol uložený trest odňatia slobody s povolením podmieneného odkladu jeho výkonu a za tejto situácie sa tunajší súd domnieva, že jeho stav neistoty aj napriek značným prieťahom v konaní nie je až natoľko citeľný.

S poukazom na ustanovenie § 30 ods. 2 zák. Národnej rady SR č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu SR Okresný súd v Trnave súhlasí, aby Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.“

2.2 Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu okrem iného uviedol:

«(...) oznamujem, že súhlasím s upustením od verejného ústneho pojednávania v tejto veci, nakoľko podľa môjho názoru od tohto nemožno očakávať zistenie nových skutočností.

K obsahu vyjadrenia Okresného súdu Trnava zo dňa 14. 12. 2007 podávam toto stručné stanovisko.

Z obsahu tohto vyjadrenia vyplýva, že okresný súd vôbec nepopiera skutočnosti uvedené v mojej sťažnosti, práve naopak priznáva existenciu „značných prieťahov v konaní“. Tiež nepopiera, že prieťahy v konaní boli spôsobené aj okolnosťami na strane súdu (práceneschopnosť zákonnej sudkyne, veľký počet neskončených vecí u zákonnej

sudkyne, neefektívne doručovanie, rušenie vytýčených termínov pojednávania a pod.). I keď druhým podstatným faktorom spôsobujúcim prieťahy v konaní je konanie ostatných účastníkov trestného konania (spoluobvinených), je nespochybniteľným faktom, že dĺžka predmetného súdneho konania je neprimeraná a došlo a stále dochádza k prieťahom v konaní. Primárne zodpovedným subjektom za naplnenie môjho ústavného práva na súdnu ochranu a prejednanie veci bez zbytočných prieťahov je pritom súd. Domnievam sa, že i vytýčenie termínu hlavného pojednávania na 22. 01. 2008 sa uskutočnilo až pod vplyvom mnou podanej ústavnej sťažnosti.

Nemožno akceptovať argumentáciu súdu, že mnou požadovaná suma odškodného je neprimeraná s poukazom na to, že už mi v pôvodnom konaní bol uložený trest a k spáchaniu skutku som sa priznal. Právo na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov, resp. v primeranej lehote nie je závislé od výsledku konania a niet nijakého súvisu medzi spôsobom skončenia trestného konania (resp. predpokladom súdu, ako daná vec skončí) a porušovaním ústavného práva na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov. Výšku požadovaného odškodnenia som ustálil s poukazom na obvyklú prax Ústavného súdu SR, resp. Európskeho súdu pre ľudské práva, pričom požadovaná suma je v kontexte rozhodovacej praxe súdov a pri zohľadnení dĺžky konania primeraná.

Keďže teda z obsahu vyjadrenia okresného súdu nevyplývajú také skutočnosti, ktoré by akokoľvek spochybňovali alebo vyvracali moje tvrdenia, práve naopak, tieto v podstatnej miere podporujú, navrhujem, aby Ústavný súd SR rozhodol tak, ako to požadujem vo svojej sťažnosti zo dňa 21. 3. 2007.»

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne

rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, resp. právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

Zo sťažnosti, z jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 4 T 202/2000:

Najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 6 Tz 18/2000 z 28. septembra 2000 na základe sťažnosti pre porušenie zákona podanej ministrom spravodlivosti v trestnej veci sťažovateľa a spoluobvineného P. P. vedenej okresným súdom pod sp. zn. 2 T 110/97 rozhodol, že konaním, ktoré predchádzalo právoplatnému uzneseniu Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 4 To 187/99, bol porušený zákon v ustanoveniach § 2 ods. 1, § 2 ods. 9 zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), § 4 ods. 1, § 9 ods. 3, § 35 ods. 2 zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení neskorších predpisov v neprospech obvinených - sťažovateľa a P. P. Napadnuté uznesenie krajského súdu z 12. októbra 1999 sp. zn. 4 To 187/99, rozsudok okresného súdu zo 14. januára 1999 sp. zn. 2 T 110/97 a konanie, ktoré im predchádzalo najvyšší súd zrušil a okresnému súdu prikázal vec v potrebnom rozsahu znovu prerokovať a rozhodnúť. Tento rozsudok najvyššieho súdu bol doručený okresnému súdu 4. októbra 2000.

V priebehu októbra 2000 okresný súd doručoval rozsudok najvyššieho súdu obžalovaným a ich obhajcom, žiadal odpisy registra trestov obžalovaných a správy o ich povesti. K spisu sp. zn. 4 T 202/2000 bola pripojená trestná vec vedená tamojším súdom pod sp. zn. 6 T 265/99, ktorá bola 11. januára 1999 vylúčená z konania vedeného pod sp. zn. 2 T 110/97 na samostatné konanie.

Okresný súd v priebehu novembra 2000 zisťoval adresu trvalého pobytu obžalovaného P. P., overoval pravdivosť tvrdenia obhajcu obžalovaného I. K. o jeho väzobnom stíhaní v Č., taktiež vyzval obžalovaného M. S., aby oznámil, či si zvolí obhajcu

alebo či mu ho má okresný súd ustanoviť, a to vzhľadom na skutočnosť, že u jemu ustanoveného obhajcu JUDr. L. je predpoklad dlhodobej práceneschopnosti. Obžalovaný M. S. 5. decembra 2000 oznámil, že jeho obhajcom bude JUDr. P. S.

V druhej polovici januára 2001 bolo okresnému súdu doručené oznámenie Generálneho riaditeľstva Väzenskej služby Č., že obžalovaný I. K. je vo výkone väzby vo väznici B.

Dňa 1. februára 2001 okresný súd nariadil hlavné pojednávanie na 10. apríl 2001. Zásielky s predvolaním na hlavné pojednávanie neprevzala poškodená spoločnosť I., a. s., B., a obžalovaný I. K. Dňa 23. marca 2001 obhajca obžalovaného I. K. JUDr. P. S. podaním z 12. marca 2001 požiadal o určenie nového termínu hlavného pojednávania z dôvodu výkonu väzby obžalovaného I. K. v Č. Dňa 2. apríla 2001 okresnému súdu oznámil, že obžalovaný I. K. bol 19. marca 2001 z väzby prepustený, zároveň však požiadal o určenie nového termínu hlavného pojednávania z dôvodu kolízie termínov pojednávania a jeho pobytu mimo územia Slovenskej republiky do 10. júna 2001. Z neúčasti na pojednávaní sa ospravedlnil aj obžalovaný M. S. a poškodená spoločnosť B., B., ktorá oznámila, že jej nevznikla škoda v súvislosti so spáchaním trestného činu. Okresný súd 10. apríla 2001 odročil hlavné pojednávanie pre neprítomnosť obžalovaných a ich obhajcov na 10. máj 2001.

Hlavné pojednávanie nariadené na 10. máj 2001 bolo z dôvodu neprítomnosti obžalovaných, ich obhajcov a poškodených odročené na 26. jún 2001, ktoré však bolo pre neprítomnosť obžalovaných P. P., I. K. (napriek žiadosti okresného súdu o ich predvedenie z 15. mája 2001) a jeho obhajcu, ktorý svoju neúčasť ospravedlnil, následne odročené na 20. september 2001.

Hlavné pojednávanie 20. septembra 2001 bolo odročené na 8. november 2001 z dôvodu neprítomnosti obžalovaných (sťažovateľ bol prítomný), ich obhajcov a svedkov. Na hlavné pojednávanie nariadené na 8. november 2001 sa nepodarilo predviesť obžalovaných P. P. a I. K. a predvolanie sa nepodarilo doručiť jednému zo svedkov. Ďalší traja svedkovia svoju neúčasť vopred ospravedlnili. Napokon bolo hlavné pojednávanie odročené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne na 17. december 2001, ktoré však bolo znova pre chorobu zákonnej sudkyne zrušené a znovu nariadené na 21. február 2002.

Dňa 20. februára 2002 okresný súd zrušil termín hlavného pojednávania nariadeného na 21. február 2002, pretože sa nepodarilo doručiť predvolanie obžalovanému P. P., a tiež na základe žiadosti obhajcu obžalovaných M. S. a I. K. o nariadenie nového termínu z dôvodu jeho kolízie s iným pojednávaním na Krajskom súde v Trenčíne. Okresný súd preto nariadil termín hlavného pojednávania na 11. apríl 2002.

Dňa 8. apríla 2002 svoju neúčasť na hlavnom pojednávaní (11. apríla 2002) ospravedlnil obhajca obžalovaných M. S. a I. K. z dôvodu kolízie termínov. Hlavné pojednávanie nariadené na 11. apríl 2002 okresný súd 9. apríla 2002 zrušil a nový termín určil na 11. júl 2002. Predvolanie na uvedený termín sa však nepodarilo doručiť dvom svedkom a na hlavné pojednávanie sa nedostavili ani obžalovaný M. S., jeho obhajca a ďalší dvaja svedkovia. Sťažovateľ a obžalovaný P. P. na tomto pojednávaní predložili okresnému súdu žiadosť o konanie v ich neprítomnosti. V konečnom dôsledku bolo hlavné pojednávanie odročené na 10. október 2002.

Dňa 13. októbra 2002 obhajca obžalovaného M. S. opäť oznámil okresnému súdu kolíziu termínov hlavných pojednávaní, preto okresný súd 16. septembra 2002 zrušil termín hlavného pojednávania a nariadil nový termín na 19. december 2002.

Na hlavné pojednávanie 19. decembra 2002 sa nedostavili obžalovaní P. P. a M. S. (obhajca obžalovaného M. S. a I. K. 12. decembra 2002 oznámil okresnému súdu vypovedanie plnej moci obžalovanými z dôvodu straty dôvery). Nedostavili sa ani obhajcovia ďalších obžalovaných, ani predvolaní svedkovia. Hlavné pojednávanie bolo odročené na 25. marec 2003.

Svedkyňa D. P. a svedok T. M. ospravedlnili svoju neúčasť na hlavnom pojednávaní nariadenom na 25. marec 2003, predviesť sa nepodarilo ani svedka Ď., nedostavili sa sťažovateľ, obžalovaní P. P. a M. S., obhajcovia a zástupca poškodeného. Hlavné pojednávanie bolo preto odročené na 1. júl 2003.

V priebehu júna 2003 okresný súd aktualizoval správy o povesti obžalovaných a zisťoval aktuálne trestné a priestupkové konania vedené proti obžalovaným.

Dňa 24. júna 2003 obhajca obžalovaného I. K. ospravedlnil svoju neúčasť na hlavnom pojednávaní z dôvodu kolízie termínov. Okresný súd preto 27. júna 2003 zrušil termín hlavného pojednávania nariadeného na 1. júl 2003 (aj z dôvodu neprítomnosti predsedu senátu) a hlavné pojednávanie nariadil na 25. november 2003.

Obžalovaný M. S. 24. októbra 2003 požiadal okresný súd o nariadenie nového termínu hlavného pojednávania, ktoré okresný súd nariadil na 30. marec 2004. Predvolanie na toto pojednávanie sa však nepodarilo doručiť poškodenej spoločnosti I., a. s., B. Napokon bolo hlavné pojednávanie odročené na neurčito z dôvodu neprítomnosti obžalovaných.

Okresný súd v priebehu apríla 2004 zisťoval zdravotný stav obžalovaného M. S., kvôli ktorému sa nemohol dostaviť na hlavné pojednávanie 30. marca 2004.

Okresný súd vykonal ďalší úkon až 2. februára 2005, keď aktualizoval odpisy registra trestov obžalovaných, žiadal správy o ich povesti, zisťoval, či sa obžalovaní nenachádzajú vo väzbe, resp. vo výkone trestu odňatia slobody, vyzval sťažovateľa a obžalovaného P. P., aby oznámili, či si zvolili namiesto JUDr. C. iného obhajcu alebo či im má byť obhajca ustanovený súdom, a zároveň nariadil hlavné pojednávanie na 19. jún 2005. Dňa 21. februára 2005 okresný súd ustanovil obhajcu obžalovanému P. P. (JUDr. M. M.) a sťažovateľovi (Mgr. J. G.).

Termín nariadeného hlavného pojednávania okresný súd 26. apríla 2005 zrušil z dôvodu neprítomnosti zákonnej sudkyne, ktorá sa zúčastnila celoštátneho školenia, a nový termín hlavného pojednávania nariadil na 6. október 2005. V apríli a máji 2005 okresný súd zisťoval adresu pobytu svedka Mgr. M. S.

Dňa 30. septembra 2005 okresný súd oznámil zrušenie termínu hlavného pojednávania nariadeného na 6. október 2005 zo zdravotných dôvodov zákonnej sudkyne a 3. októbra 2005 nariadil nový termín na 7. február 2006.

Sťažovateľ a obžalovaný Igor Kysucký 6. októbra 2005 oznámili okresnému súdu adresy ich trvalého pobytu.

Okresný súd 14. marca 2007 nariadil hlavné pojednávanie na 3. máj 2007 a 19. apríla 2007 zisťoval adresy pobytu svedkov Mgr. M. S., T. M. a J. M.

Hlavné pojednávanie nariadené na 3. máj 2007 bolo odročené na 19. júl 2007 z dôvodu neprítomnosti sťažovateľa, obžalovaných M. S. a I. K. a svedkov T. M. a Mgr. M. S., ktorí nemali vykázané doručenie predvolania. Neprítomní obhajcovia JUDr. C., JUDr. G. a JUDr. L. svoju neúčast' na pojednávaní ospravedlnili.

Dňa 19. júla 2007 sa hlavné pojednávanie neuskutočnilo, pretože okresný súd zistil, že obžalovaný M. S. sa nachádza vo výkone väzby, a po oznámení jeho obhajcu, že sa

nemôže zúčastniť na hlavnom pojednávaní z dôvodu pobytu na dovolenke v zahraničí, nariadil 9. júla 2007 hlavné pojednávanie na 23. október 2007. Predvolanie na uvedené pojednávanie sa nepodarilo doručiť svedkom T. M. a Mgr. M. S.

Termín hlavného pojednávania nariadeného na 23. október 2007 bol zrušený, z dôvodu oznámenia obžalovaného M. S., že si chce zvoliť iného obhajcu. Nový termín bol okresným súdom určený na 22. január 2008.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04, I. ÚS 182/06).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

Predmetom konania vedeného ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 202/2000 došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Predmetom sťažnosti sťažovateľa je namietaný postup okresného súdu v trestnom konaní, v ktorom podľa sťažovateľa dochádza k porušovaniu jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z právneho hľadiska ide o trestnú vec tvoriacu štandardnú a stabilnú súčasť rozhodovacej činnosti prvostupňových súdov, preto ju nemožno považovať za právne zložitú. Skutkovú zložitosť predstavovala potreba vypočutia svedkov a obžalovaných, ktorým sa opakovane nepodarilo doručiť predvolanie na pojednávanie, resp. sa ich nepodarilo predviesť z dôvodu, že na adrese trvalého bydliska sa nezdržiavali, príp. zásielku s predvolaním v úložnej lehote neprevzali, avšak táto okolnosť vzhľadom na priebeh konania a dosiaľ dosiahnuté výsledky nemôže odôvodňovať doterajšiu dĺžku trvania preskúmaného konania.

Doba trestného konania sa posudzuje prísnejšie než doba konania v občianskoprávných veciach, a to vzhľadom na dôsledky trestného konania pre obvineného [obmedzenie práv a slobôd, vplyv na povest', postavenie v zamestnaní a pod. (napr. rozsudok ESĽP vo veci Bagetta v. Taliansko z 25. júna 1987)].

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa ako účastníka konania, ústavný súd nezistil takú skutočnosť, ktorá by mala byť pripísaná na ťarchu sťažovateľa pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom. Sťažovateľ sa síce nedostavil na hlavné pojednávanie 10. apríla 2001 a 8. novembra 2001, ale odročenie týchto pojednávanií nebolo zapríčinené iba jeho neúčast'ou (v prvom prípade bolo hlavné pojednávanie odročené aj pre neprítomnosť ostatných obžalovaných a niektorých obhajcov, v druhom prípade bolo hlavné pojednávanie odročené aj z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne). Pre úplnosť je potrebné uviesť, že sťažovateľ sa nedostavil ani na niektoré ďalšie hlavné pojednávania (25. marec 2003, 30. marec 2004, 3. máj 2007), ústavný súd však túto okolnosť nevyhodnotil ako takú, ktorá by mohla významnejším spôsobom ovplyvniť postup okresného súdu, pretože sťažovateľ svojou aktivitou umožnil okresnému súdu vo veci konať aj v jeho neprítomnosti, a to žiadosťou predloženou na hlavnom pojednávaní 11. júla 2002.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a zistil, že okresný súd bol v uvedenej trestnej veci nečinný v období od konca apríla 2004 (okresnému súdu boli predložené všetky ním požadované aktualizácie, správy a informácie, resp. mu boli známe iné relevantné skutočnosti) do 2. februára 2005 (opätovne začal aktualizovať a žiadať potrebné materiály dôležité na prípravu hlavného pojednávania), t. j. takmer 9 mesiacov a v období od 3. októbra 2005 (nariadil hlavné pojednávanie na 7. február 2006, ktoré sa však neuskutočnilo) do 13. februára 2007 (opätovne zabezpečoval relevantné materiály na prípravu hlavného pojednávania), t. j. viac ako 16 mesiacov. Celková doba nečinnosti okresného súdu je teda 25 mesiacov. Toto obdobie nečinnosti nie je ničím ospravedlniteľné, pretože počas neho okresný súd nevykonával vo veci žiadne úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ v predmetnej trestnej veci počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. I. ÚS 41/02).

Ústavný súd ďalej zistil, že činnosť okresného súdu sa od 4. októbra 2000, keď mu bolo doručené rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Tz 18/2000 z 28. septembra 2000, prakticky obmedzila iba na prípravu hlavného pojednávania, t. j. okresný súd aktualizoval odpisy registra trestov obžalovaných, aktualizoval správy o ich povesti, v príslušných evidenciách zisťoval aktuálne trestné konania vedené proti obžalovaným a pod., ale predovšetkým jeho činnosť bola zameraná na zabezpečenie účasti obžalovaných, obhajcov a svedkov (poškodených) na hlavnom pojednávaní.

Z prehľadu úkonov vyplýva, že okresný súd dosiaľ vykonal desať hlavných pojednávaní, ale ani na jednom z nich nedošlo k meritórnemu prerokovaniu veci. Uvedené nie je možné pričítať na ťarchu okresného súdu, pokiaľ k odročovaniu hlavného pojednávania dochádzalo z dôvodu neprítomnosti obžalovaných, ich obhajcov a svedkov, príp. svedkov poškodených, ktorých prítomnosť sa nepodarilo zabezpečiť aj napriek využitiu všetkých zákonných prostriedkov k tomu určených (t. j. predvolávanie pod hrozbou poriadkovej pokuty, žiadosti o predvedenie cestou príslušných orgánov Policajného zboru Slovenskej republiky a pod.). Najmenej jedenásťkrát bol nariadený termín hlavného pojednávania zrušený. V ôsmich prípadoch to bolo z dôvodu, že sa nepodarilo doručiť

predvolanie či už svedkom alebo obžalovaným, ale aj z dôvodu ospravedlňovania svojej neúčasti na hlavnom pojednávaní obžalovanými, ich obhajcami a svedkami. V ďalších štyroch prípadoch došlo k zrušeniu nariadeného termínu hlavného pojednávania aj z dôvodov na strane okresného súdu (dvakrát práceneschopnosť zákonnej sudkyne, účasť zákonnej sudkyne na celoštátnom školení a rokovanie zákonného sudcu na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky). Všetky uvedené skutočnosti napokon prispeli k tomu, že konanie vedené okresným súdom nebolo dosiaľ právoplatne skončené.

Pri posudzovaní postupu okresného súdu nie je úlohou ústavného súdu, ktorý nie je ani orgánom činným v trestnom konaní ani všeobecným súdom, nahradzovať ich činnosť a určovať, aký optimálnejší postup v konaní trestná vec sťažovateľa vyžadovala. Úlohou ústavného súdu je zistiť, či konkrétny postup tohto orgánu činného v trestnom konaní nie je z hľadiska naplnenia základného práva sťažovateľa na konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy svojvoľný alebo zjavne neodôvodnený (I. ÚS 13/00, III. ÚS 99/02).

Z ústavnoprávneho hľadiska je potrebné zdôrazniť, že s ohľadom na tieto uvádzané okolnosti prípadu je neakceptovateľné a ničím neospravedlniteľné, aby konanie v trestnej veci nebolo ani po viac ako siedmich rokoch trvania právoplatne skončené.

Neefektívna činnosť okresného súdu dosiahla takú intenzitu, ktorú ústavný súd nemôže akceptovať. Navyše je potrebné prihliadnúť aj na tú skutočnosť, že vo veci už bolo meritórne rozhodnuté rozsudkom okresného súdu sp. zn. 2 T 110/97 zo 14. januára 1999 a že k jeho zrušeniu [spolu s uznesením krajského (odvolacieho) súdu sp. zn. 4 To 187/99 z 12. októbra 1999] došlo rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 6 Tz 18/2000 z 28. septembra 2000 z dôvodu porušenia zákona v neprospech sťažovateľa a obžalovaného P. P., pretože na hlavnom pojednávaní okresného súdu a na rozhodovaní tohto súdu sa ako členovia senátu zúčastnili Ing. M. Ď. a H. P., ktorí v tom čase neboli zvolení za prísediacich.

Pokiaľ ide o tvrdenie okresného súdu, že „*predsedníčka senátu (...) má vo svojom senáte mimoriadne vysoký počet neskončených reštančných vecí*“, ústavný súd toto nemôže

akceptovať ako ospravedlnenie zdĺhavého konania v danej trestnej veci, pretože podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 52/99, I. ÚS 35/03, II. ÚS 200/05) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších zamestnancov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 202/2000 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

4. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ sa domáhal priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 80 000 Sk, čo odôvodnil nasledovne: *„Stav právnej neistoty, v ktorom sa nachádzam preto, že konajúci súd v predmetnej veci nerozhodol, trvá už od roku 2000, t. j. viac ako 6 rokov. Navyiac je podľa môjho názoru potrebné prihliadnuť i na fakt, že trestné stíhanie voči mojej osobe sa vedie už od r. 1997, kedy mi bolo vznesené obvinenie a treba vziať na zreteľ i konanie predchádzajúce zrušujúcemu rozsudku Najvyššieho súdu do r. 2000. Osobitne poukazujem na obdobie po poslednom hlavnom pojednávaní dňa 30. 3. 2004, odkedy súd vo veci až do začiatku tohto roka fakticky vôbec nekonal. Pritom nie je možné nezohľadniť fakt, že ak by som i bol uznaný vinným a súd by mi uložil rovnaký trest ako rozsudkom zo dňa 14. 1. 1999 (...), v súčasnosti by som sa už s najväčšou pravdepodobnosťou považoval za netrestaného (...).“*

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je pre sťažovateľa dostatočným zadosťúčením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľovi aj finančné zadosťúčinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu, najmä vzhľadom na doterajšiu neprimeranú dĺžku konania a zistené obdobia nečinnosti okresného súdu, považuje za primerané v sume 50 000 Sk, tak ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto rozhodnutia.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťúčinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil (v danom prípade okresný súd), je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu ústavného súdu.

5. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu jeho právneho zastúpenia advokátom, ktorý si uplatnil nárok na ich úhradu bez toho, aby požadovanú sumu vyčíslil.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2007 je 2 970 Sk a hodnota režijného paušálu je 178 Sk a za úkon uskutočnený v roku 2008 je základná sadzba odmeny 3 176 Sk a hodnota režijného paušálu je 191 Sk.

S poukazom na výsledok konania priznal ústavný súd sťažovateľovi nárok na úhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2007 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnému súdu) a za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2008 (vyjadrenie z 15. januára 2008) v celkovej sume 9 663 Sk vrátane režijného paušálu, tak ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. januára 2008